

Економіка

УДК 338.585

Заграй Анна Володимирівна

студент-магістр

Національного університету «Львівська політехніка»

Заграй Анна Владимировна

студент-магистр

Национального университета «Львовская политехника»

Zahrai Anna

Student of the

Lviv Polytechnic National University

Науковий керівник:

Скаско Олег Іванович

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри обліку та аналізу

Національний університет «Львівська політехніка»

**ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СКЛАДУ І СТРУКТУРИ СОБІВАРТОСТІ ЕЛЕКТРОМОНТАЖНИХ
РОБІТ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ
ОСОБЕННОСТИ УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ
СОСТАВА И СТРУКТУРЫ СЕБЕСТОИМОСТИ
ЭЛЕКТРОМОНТАЖНЫХ РАБОТ В СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ
ЭКОНОМИКИ
PECULIARITIES OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT
COMPONENTS AND STRUCTURE OF THE COST OF ELECTRICAL
INSTALLATION WORK IN THE CONSTRUCTION SECTOR OF THE
ECONOMY**

Анотація. У статті викладено теоретичні аспекти складу і структури собівартості електромонтажних робіт. Розкрито, узагальнено та проаналізовано основні складові витрат будівельно-монтажної організації. Наведено порядок облікового відображення собівартості виконаних електромонтажних робіт, а також згруповано способи розподілу нерозподілених постійних загальновиробничих витрат.

Ключові слова: електромонтажні роботи, будівельно-монтажні роботи, собівартість, витрати, облік, рахунки, аналіз.

Аннотация. В статье изложены теоретические аспекты состава и структуры себестоимости электромонтажных работ. Раскрыто, обобщены и проанализированы основные составляющие расходов строительно-монтажной организации. Приведен порядок учетного отражения себестоимости выполненных электромонтажных работ, а также сгруппированы способы распределения нераспределенных постоянных общепроизводственных расходов.

Ключевые слова: электромонтажные работы, строительно-монтажные работы, себестоимость, затраты, учет, счета, анализ.

Summary. The article describes the theoretical aspects of the composition and structure of the cost of electrical installation work. The basic components of the costs of the construction and installation organization are disclosed, summarized and analyzed. The order of accounting reflection of the prime cost of the executed electrical installation works is resulted, and also ways of distribution of unallocated constant general production expenses are grouped.

Key words: electrical installation work, construction installation work, prime cost, expenses, accounting, accounts, analysis.

Постановка проблеми. Вартість будівництва будь-якого об'єкта є основним економічним показником не тільки в будівельній галузі та

економічній науці, а й у всій економіці країни, що зачіпає інтереси всіх галузей і всього населення країни і конкретного регіону [1, с. 22]. Від правильності проведення обліку та аналізу собівартості залежать такі показники фінансової діяльності підприємства як рентабельність та прибутковість організації, виявлення резервів зниження собівартості, покращення економічного ефекту від впровадження інновацій.

Аналіз досліджень і публікацій. Безліч досліджень та публікацій здійснено на предмет обліку формування собівартості продукції на промислових підприємствах, а от на рахунок обліку собівартості будівельно-монтажних робіт не перерахуєш багато науковців, які б піднімали та досліджували це питання.

Варто згадати А.Н. Асаула та його книгу «Управление затратами в строительстве», в якій він так охарактеризував поняття собівартості будівельної продукції: «Себестоимость – один из главных качественных показателей хозяйственной деятельности строительной организации. Ее снижение оказывает прямое влияние на прибыльность производства и может быть достигнуто за счет сокращения материальных затрат, расходов на оплату труда и накладных расходов на единицу продукции и по производству в целом» [2, с. 26].

Дослідження складу і структури собівартості електромонтажних робіт займає важливе місце в економіці будівництва в цілому, тому *метою статті є* розкриття обліку собівартості електромонтажних робіт та проведення аналізу її структури.

Основні результати дослідження. Собівартість електромонтажних робіт має вартісне вираження витрат, пов'язаних з використанням у технологічному процесі виконання робіт природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних виробничих фондів, нематеріальних активів, спеціалізованого оснащення, інструменту, інвентарю, трудових і

фінансових ресурсів, а також інших затрат, включаючи встановлені державою як обов'язкові відрахування, податки і платежі.

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», собівартість виконаних електромонтажних робіт складається з виробничої собівартості будівельно-монтажних робіт (витрат, безпосередньо пов'язаних з виконанням робіт, зумовлені їх технологією та організацією), нерозподілених постійних загальновиробничих витрат, які включаються у період їх виникнення, а також понаднормативних виробничих витрат.

Виробнича собівартість виконаних робіт формується із:

- прямих матеріальних витрат (вартість опор, світильників, втулок, кріплень тощо);
- прямих витрат на оплату праці (директора, головного інженера, проєктантів, кошторисника, робітників на об'єкті тощо);
- інші прямі витрати (плата за оренду машин та обладнання необхідних для виконання робіт тощо);
- змінні загальновиробничі витрати (витрати на обслуговування і управління дільницями, що розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу виходячи з фактичної потужності звітного періоду);
- постійні розподілені загальновиробничі витрати (витрати на обслуговування і управління дільницями, що розподіляються на кожен об'єкт витрат з використанням бази розподілу виходячи з нормальної потужності) [3].

Зобразимо структуру виробничої собівартості електромонтажних робіт за допомогою діаграми на рисунку 1.

Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості виконаних робіт у періоді їх виникнення.

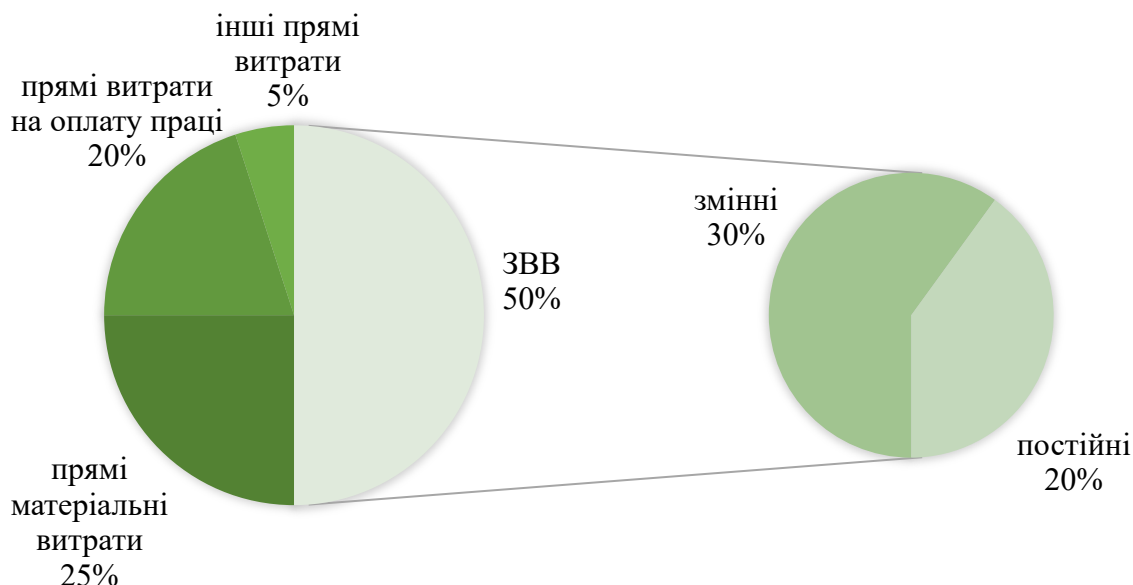


Рис. 1. Структура виробничої собівартості електромонтажних робіт

Джерело: розробка автора

Не включаються до складу собівартості виконаних електромонтажних робіт адміністративні витрати та інші операційні витрати. Вони окремо обліковуються на рахунках 92 «Адміністративні витрати» та 94 «Інші витрати операційної діяльності» і списуються на фінансові результати наприкінці звітного періоду. Зокрема, нарахування амортизації на ліцензії для проведення будівельно-монтажних робіт відображається за допомогою дебету рахунку 92 «Адміністративні витрати» та кредиту субрахунку 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів».

Згідно методичних рекомендацій з формування собівартості будівельно-монтажних робіт, можемо виділити статті калькуляції витрат на виконання електромонтажних робіт, а саме сировину й матеріали, комплектуючі вироби, паливо використане на технологічні цілі, витрати на утримання та експлуатацію устаткування (в тому числі витрати на ремонт), послуги сторонніх підприємств чи організацій, основна заробітна плата, відрахування на соціальне страхування, втрати при виправленні дефектів (за

наявності дефектного акту), загальновиробничі та інші виробничі витрати [4].

Для обліку та узагальнення інформації про собівартість реалізованих виконаних робіт призначений активний рахунок 90 «Собівартість реалізації», зокрема субрахунок 903 «Собівартість реалізованих робіт, послуг», за дебетом якого відображається фактична собівартість реалізованих виконаних робіт, а за кредитом таку собівартість списують на субрахунок 791 «Фінансові результати».

Будівельно-монтажні організації переносять обороти за дебетом 90 з оборотно-сальдової відомості до рядка 2050 «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Порядок облікового відображення собівартості виконаних робіт полягає в здійсненні чотирьох проведення. Насамперед необхідно відобразити собівартість виконаних робіт за дебетом субрахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт, послуг» та кредитом рахунку 23 «Виробництво», потім способом накопичення на дебеті 903 «Собівартість реалізованих робіт, послуг» включити до собівартості виконаних робіт нерозподілені постійні загальновиробничі витрати за кредитом рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» та наднормативні виробничі витрати за кредитом рахунків 20 «Виробничі запаси», 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», 65 «Розрахунки за страхуванням», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 685 «Розрахунки за іншими операціями». На завершення, обов'язково списати на фінансовий результат собівартість реалізованих виконаних робіт на дебет субрахунку 79 «Фінансові результати» з кредиту субрахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт, послуг» [5].

В обліку виникає три способи розподілу постійних загальновиробничих витрат, які ґрунтуються на відношенні фактичного

обсягу виконання робіт до нормальної потужності, тобто очікуваного середнього обсягу діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності протягом кількох років (операційних циклів) з урахуванням запланованого обслуговування виробництва (див. табл. 1).

Таблиця 1

Способи розподілу постійних загальновиробничих витрат

№ з\п	Відношення фактичного обсягу виконання робіт до нормальної потужності	Дт	Кт	Сума
1	фактичний обсяг виконаних робіт < нормальна потужність	23 «Виробництво»	91 «Загальновиробничі витрати»	норматив постійних витрат * фактичний обсяг виробництва
		90 «Собівартість реалізації»	91 «Загальновиробничі витрати»	залишок нерозподілених постійних ЗВВ
2.	фактичний обсяг виконаних робіт > нормальна потужність	23 «Виробництво»	91 «Загальновиробничі витрати»	розподілені постійні ЗВВ
3.	фактичний обсяг виконаних робіт = нормальна потужність	23 «Виробництво»	91 «Загальновиробничі витрати»	загальна сума постійних ЗВВ

Джерело: розробка автора

Якщо фактичний обсяг виконаних робіт менший за нормальну потужність, то добуток нормативу постійних витрат на фактичний обсяг виконаних робіт необхідно включити до виробничої собівартості, а частину нерозподілених постійних загальновиробничих витрат до складу собівартості виконаних робіт. Якщо більший – нерозподілених постійних загальновиробничих витрат не буде. За умови рівності фактичного обсягу виконаних робіт з нормальною потужністю, вся сума постійних загальновиробничих витрат відноситься до виробничої собівартості [6].

Аналіз собівартості електромонтажних робіт необхідно розпочати з оцінки її структури згідно статей калькуляції витрат, що дозволить виявити

такі, які найбільшою мірою схильні до змін і тих, що зумовлюють рівень витрат в цілому (див. рис. 2).



Рис. 2. Структура собівартості електромонтажних робіт

Джерело: розробка автора

Витрати на сировину й матеріали мають найбільшу питому вагу в собівартості електромонтажних робіт, а саме 26%. На формування вартості сировини й матеріалів частково впливають заготівельно-складські витрати, тому при проведенні аналізу на будівельно-монтажних підприємствах слід розраховувати відхилення фактичних витрат по окремих статтях заготівельно-складських витрат, а також від витрат, передбачених у локальному кошторисі по окремих об'єктах.

На основі кошторисів необхідно проводити аналіз загальновиробничих та інших виробничих витрат (25%), зокрема нерозподілених постійних загальновиробничих витрат, розраховуючи їх

відношення до загального обсягу будівельно-монтажних робіт. Якщо фактичний рівень вище нормативного і планового, встановлюють причини відхилень (наприклад, неправильне складання кошторису, недостатній контроль за формуванням витрат тощо) [7].

Висновки та пропозиції. Проаналізувавши структуру собівартості електромонтажних робіт, розуміємо що для будівельно-монтажних організацій ця тема має важливе значення та потребує більше поглиблених досліджень. Важливою умовою для ефективного функціонування будівельних підприємств, слугує забезпечення збільшення прибутку, за рахунок якого можна розвивати власну діяльність, збільшувати суми виплачуваних дивідендів засновникам, а також вирішувати соціальні завдання та проблеми за рахунок фінансового стимулювання працівників. Зниження собівартості електромонтажних робіт, в свою чергу, слугує одним з головних чинників, який забезпечить зростання прибутковості, а також може призводити до прискорення оборотності оборотних коштів в сфері виробництва, особливо в незавершеному виробництві будівельно-монтажних робіт, яке за специфікою враховується за їх собівартістю.

У разі виникнення понаднормативних виробничих витрат, пропонуємо оформляти їх у вигляді виконання додаткових робіт, які підкріплювати до основного договору, або ж заключати новий та обов'язково формувати відповідний кошторис і виписувати акт виконаних робіт окремо.

Література

1. Вяткін М.Е., Птухін І.С., Мусорін Т.А. Вартісний інжиніринг інвестиційно-будівельної сфери // Кошторисно-договірна робота в будівництві. 2014. № 5. С. 21-28.

2. Асаул А.Н., Старовойтов М.К., Фалтінській Р.А. Управління витратами в будівництві / Под ред. д.е.н., професора А. Н. Асаула. СПб: ШПЕВ, 2009. 392 с.
3. П(С)БО № 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 353 зі змінами і доповненнями.
4. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт, затверджені наказом Держбуду України від 07.05.2002 р. № 81.
5. Ткаченко Н.М. Фінансовий облік: навч. посіб. / [Н.М. Ткаченко, О.В. Борович, І.Л. Цюцяк, АЛ. Цюцяк]; за заг. ред. Н.М. Ткаченко. К.: Алерта, 2014. 456 с.
6. Усе про облік та організацію будівельної організації. 7-ме вид., перероб. і доп. / І. Басова, У74 Ю. Єгорова, І. Чалий та ін. Х.: Фактор, 2011. 656 с. (Серія «Усе про облік та організацію...»).
7. Верхоглядова Н. І. Проблема ефективної собівартості будівельно-монтажних робіт на сучасному етапі розвитку будівельної індустрії України / Н. І. Верхоглядова // «Молодий вчений». 2016. С. 31–34.